

організація гігієнічних умов навчання, виховання, створення умов оточуючого середовища, яке забезпечить здоров'я школяра.

У багатьох “практично здорових” людей є порушення процесів життєдіяльності, які ними не відчуваються, але поступово переходять в те чи те захворювання. Важко переоцінити значення своєчасного виявлення стану “передхвороби”, а головне – значення профілактичних заходів, завдяки яким можна зберегти здоров'я і попередити розвиток багатьох захворювань, які характерні для кінця XIX – початку XX століття – серцево-судинні захворювання, хвороби опорно-рухового апарату, нервово-психічні розлади. Але здоров'я ніколи не дається дарма. За нього потрібно починати боротися якомога раніше, що ми й будемо намагатися робити в нашій подальшій роботі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
2. Педагогический энциклопедический словарь / [гл. ред. Б. М. Бим-Бад; редкол.: М.М. Безруких, В. А. Болотов, Л. С. Глебова и др.]. – М.: Большая Рос. энциклопедия, 2002. – 528 с.
3. Український педагогічний словник / гол. ред. Гончаренко С. – Київ: Либідь, 1997. – 376 с.
4. Школьная гигиена / Советов С. Е. и др. – К.: Вища школа, 1971. – 228 с.
5. Школьная гигиена: Учебн. пособие для студентов биол. спец. пед. ин-тов. / В. И. Белецкая, З. П. Громова, Т. И. Егорова. – М.: Просвещение, 1983. – 160 с.

Буракова Н. А.

ПУТИ ПРОФИЛАКТИКИ ДЕТСКИХ БОЛЕЗНЕЙ И ГИГИЕНЫ УЧЕБНО-ВОСПИТАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА В ШКОЛЕ

В статье раскрываются проблемы здорового образа жизни, актуальные вопросы по предупреждению детских заболеваний во время учебы в школе и способы их профилактики.

Ключевые слова: здоровье, физическое развитие, организм, детская гигиена, заболевания.

Burakova N. A.

WAYS TO PREVENT CHILDHOOD DISEASES AND HYGIENE EDUCATION PROCESS AT SCHOOL

The article explores the problems of healthy lifestyle, current issues, to prevent childhood diseases during the study at the school and means of prevention.

Key words: health, physical development, body, child hygiene, disease.

УДК 37.036 – 057.87: 78

Бурлака Ю.С.

ПРОБЛЕМА ВИКОРИСТАННЯ МОЛОДІЖНОЇ МУЗИЧНОЇ СУБКУЛЬТУРИ В ЕСТЕТИЧНОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТІВ

У статті розглядається проблема використання молодіжної музичної субкультури в естетичному вихованні студентів університетів. Автор наполягає на необхідності вироблення адекватного відношення до музичної субкультури і врахування її як важливого чинника розвитку сучасного суспільства.

Ключові слова: молодіжна музична субкультура, естетичне виховання студентів.

Проблема естетичного виховання молодого покоління у всі часи була актуальною. Вона знаходила віддзеркалення в працях філософів, психологів, педагогів ще за часів

античності. Старогрецькі філософи Демокріт, Сократ, Платон та Арістотель бачили необхідність у різнобічному розвитку молодого людини. Музика вважалася пріоритетним засобом виховання, а музично-естетичне виховання базувалося на основоположних цінностях античної культури.

“Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті” визначає пріоритетність естетичного виховання молоді на засадах провідних принципів демократизації та гуманітаризації, відкритості гуманістично-плюралістичних позицій, національної спрямованості навчання і виховання [1: 22-25]. У цьому контексті особливого значення набуває вирішення проблеми музично-естетичного виховання молодого покоління за допомогою молодіжної музичної субкультури, оскільки трансформаційні зміни, що відбуваються у сучасному соціокультурному просторі, зумовили споживання широкого пласта цього виду мистецтва – найпопулярнішого у молодіжному середовищі.

На даному етапі розвитку українського суспільства очевидним є зростання впливу молодіжної музичної субкультури на особистість, зокрема, на її естетичну свідомість, емоційно-почуттєву сферу, творчий потенціал. Про це свідчать дослідження в цій галузі А.Болгарського, Б.Бриліна, В.Дряпки, А.Васюріної, І.Климук, О.Семашка, Л.Абелян, В.Березан, О.Сапожник, В.Столярова, Н.Долгої, Н.Кутова, Ю.Максимчук, Г.Шостака та інших, які доводять, що кращі зразки сучасної поп- і рок-музики безпосередньо впливають на становлення й розвиток світоглядних, ціннісно-орієнтаційних, соціально-культурних позицій молоді у сфері її життєдіяльності; вони є найпопулярнішим і найдоступнішим засобом музично-естетичного виховання студентів і мають найбільш високий рейтинг серед студентської молоді, оскільки демократичний характер їхнього функціонування в молодіжному середовищі актуалізує і визначає розвиток естетосфери молодого людини, особливо в період пізньої юності [3: 35].

Здійснений аналіз наукової літератури показав, що сьогодні перед викладачем усе гостріше постає питання подолання в свідомості студента розриву, що утворився між класичним і сучасним музичним мистецтвом. Вирішення даного питання є заставою успішного розвитку музичної педагогіки, однією з прерогатив якої повинно бути затвердження всебічно-розвиваючого підходу до навчання молодого людини. Сьогодні існує явна необхідність створення умов, при яких будуть задоволені музичні потреби сучасного студента, тобто озброєння його знаннями про музичну субкультуру, її сильні і слабкі місця, її витоки, шляхи розвитку, зв'язки з класичною музикою минулих епох. Для цього педагогу необхідно мати свою чітку позицію, виявляти особову зацікавленість і власне відношення до цього предмету. Отже, враховуючи актуальність вищезгаданих аспектів, слід зазначити, що *метою* даної статті є уважний розгляд проблеми використання молодіжної музичної субкультури в естетичному вихованні студентів університетів та спроба виявити низку наявних суперечностей, які склалися в сучасній музичній педагогіці.

Сучасне виховання потребує особливої організації спілкування молоді із сучасною музичною культурою, і воно виходить далеко за рамки загальноосвітнього процесу. Це особливо актуально сьогодні, коли проблеми виховання студентської молоді, її соціальної адаптованості й, водночас, виходу на можливості перетворювальної діяльності набувають особливого значення у зв'язку з формуванням соціально відповідальної та естетично вихованої особистості. Виховна криза ще більше загострюється наявністю суперечностей між процесом самовиховання особистості і системою авторитарних впливів, націлених на єдині стандарти; потребами творчого розвитку і зниженням загальної культури молоді; наявністю у неї інтелектуальних потенцій та їх незатребуваністю суспільством; необхідністю створення інноваційної школи, яка має бути осередком розвитку демократії, особистісної свободи і відповідальності, діалогу і співробітництва, та консерватизмом змісту традиційних форм і методів виховання. Вирішити виокремлені протиріччя можливо, осмислюючи педагогічний феномен музично-естетичного виховання, що має орієнтувати на формування творчої соціально цінної особистості.

Музика посідає вагомий й особливе місце серед різноманітних видів мистецтва. Вона виявляється своєрідною універсальною мовою, яка не вимагає перекладу, сприймається і

знаходить відгук у душі й серці кожної людини, незалежно від віку, національності, статі. Це надає музичному мистецтву беззаперечну перевагу у таких важливих сферах, як популяризація вітчизняної художньої культури, ствердження національних естетичних цінностей у свідомості людства, виховання молодшого покоління. Красномовним підтвердженням цього є слова Д. Кабалецького: “Музика – це мистецтво, яке володіє величезною силою емоційного впливу на людину, і саме тому вона може відігравати величезну роль у вихованні дітей та молоді” [2: 16].

Як справедливо підкреслює І.Кон, “музика – найбільш “юне” з мистецтв”. Завдяки експресивності і зв’язку з рухом і ритмом музика краще, ніж інші засоби творчого прояву, дозволяє юнакові або молодій людині оформити і виразити свої емоції, хвилювання, її тривоги та смутні переживання. Сприйняття музики може бути як індивідуальним, так і груповим. Створюючи загальний настрій, музика служить важливим засобом міжособової комунікації. У поєднанні з танцем або співом музика представляє не лише фон, але і важливий компонент молодіжного спілкування” [5: 72]. Звідси й витікає потреба проаналізувати проблему наявності особливого “магнетизму” та неабиякої ідейно-духовної привабливості кращих зразків молодіжної музичної субкультури відносно до сучасного студентства.

Найбільш важлива риса творців молодіжної музичної субкультури – тобто, творчих колективів та музичних виконавців – їх авторський, особовий характер. Ця обставина – пряма передумова авторитетності музикантів по відношенню до молодих та довірливих слухачів, які в особовому характері музичних висловів, – часто непрофесійних, але різких, жорстких та критичних – свідомо бачать “чесність та безкомпромісність” як модель життєвої поведінки. Слід зазначити, що авторський характер улюбленої музики стає передумовою для повсякденного поширення молодіжного самодіяльного музикування, яке виявляється своєрідною психологічною “віддушиною”, альтернативною по відношенню до занять музикою академічно-класичного спрямування.

Слід зазначити, що музична субкультура, і рок-музика, як її найважливіша складова, за своїм походженням має опосередкований, “ретрансляційний” характер – тобто, необхідність значного електро-динамічного підсилення. І якщо природна ретрансляційність музики збігається з налаштованістю сенсорики індивіда на “динамічне” (тобто з “динаміка”) звучання, відбувається фактично запрограмований вибір музичних переваг реципієнта. Так виховуюча дія звукового довкілля зв’язується з практикою самостійних виборів юнаків (самостійних – з точки зору їх спонтанності, неусвідомленості).

З іншого боку, захоплення молоді найрізноманітнішими жанрами поп- та рок-музики можна розцінити в деякій мірі і як наслідок інформаційного “вакууму”, який у більшості випадків спостерігається на сучасних уроках з музичних дисциплін.

Щоб поступово долати межу між консервативними поглядами на музичну субкультуру та очевидністю її значення в житті молодої людини, сучасному педагогу-музиканту треба знаходити та розробляти методи педагогічної співпраці та діалогу, що виявляє позиції сторін, їх переваги, симпатії і аргументи; не відвертатися від реальних музичних інтересів молоді, не заперечувати їх, але підходити до проблеми диференційовано, критично; вміти відрізнити якісні та змістовні музичні твори від музики поганої і позбавленої смаку. При цьому ми не повинні забувати, що саме “людяність” в найширшому аспекті – це і є той основний критерій, який дозволяє судити про справжні художні якості музики, її ідейно-естетичний і етично-виховний вплив на свідомість молодої людини.

Педагогічно доцільно буде не “витіснити” музично-субкультурні потреби молоді, а “перетворювати” їх шляхом включення в контекст розвитку культури особистості. Цьому й повинна сприяти професійна підготовка фахівців з музично-естетичної освіти студентів.

На жаль, доводиться констатувати той факт, що музичні уподобання більшості студентів ВНЗ найчастіше зводяться до масової музичної культури переважно розважального характеру, сприйняття якої не вимагає від слухача ні спеціальної підготовки, ні особливих інтелектуальних зусиль. Часто, віддаючи перевагу певним виконавцям, музичним творам,

молоді люди досить поверхово ставляться до художньо-ціннісних аспектів своїх музичних уподобань, не встановлюючи естетичних критеріїв виконавської майстерності артистів, а сприймаючи, насамперед, зовнішні дані, манеру поведінки, імідж та модний репертуар, не замислюючись над змістом творів. Сьогодні існує велика кількість різних напрямів музичної субкультури, багато з яких мають певну естетичну цінність, однак, на жаль, значно більшої популярності набувають не найкращі їх зразки. І саме тут головною стає роль викладача, який має добре орієнтуватися у жанрах і стилях молодіжної музичної субкультури, знати історію їх розвитку для того, щоб навчити молодь відрізняти високохудожній музичний матеріал від творів сумнівної естетичної якості. Важливим є виховання у студентської молоді спроможності до художньо-естетичного орієнтування у різнобарвному світі музичних цінностей, адже не секрет, що, на превеликий жаль, більша частина сучасної молоді рідко відвідує оперний театр, симфонічні чи камерні концерти, тому що подекуди вважає їх занадто “нудними” в порівнянні з яскравими і нібито емоційно набагато більш насиченими поп- та рок- дійствами. Щоб виправити це помилкове припущення, треба вводити в музичні програми якомога ширше розмаїття музичних жанрів, стилів та напрямів із презентацією їх найкращих зразків, тобто пропагувати серед молоді творчі здобутки найбільш гідних уваги музичних виконавців та колективів незалежно від їхнього культурного походження, розвиваючи тим самим вміння порівнювати музичні твори найвіддаленіших музичних традицій.

Важливою умовою педагогічного успіху буде орієнтація студентів на самостійну роботу з науковою і науково-популярною літературою, з мистецтвознавчими, культурологічними та соціологічними матеріалами, опублікованими у періодичних виданнях, що значно підвищить рівень їхніх знань з проблем музичної субкультури.

Таким чином, використання молодіжної музичної субкультури в естетичному вихованні студентів університетів повинно:

- пропагувати найкращі зразки національної та світової музичної субкультури;
- навчити студентів відрізняти високохудожні зразки від творів сумнівної естетичної якості;
- навчити молодь аргументовано та коректно аналізувати та оцінювати ті чи інші музичні явища;
- формувати у студентів потребу звертатися до творів музичної субкультури задля естетичного задоволення;
- залучати молодь до участі у творчих та мистецьких процесах;
- збагачувати емоційну сферу студентів морально-естетичними почуттями.

Отже, тільки послідовне втілення педагогом вищезгаданих підходів до проблеми використання молодіжної субкультури в естетичному вихованні студентів університетів допоможе студентській молоді зрозуміти важливість гармонійного співіснування різних, але однаково значущих для світової культури музичних явищ, збагатить її емоційну сферу морально-естетичними почуттями та сприятиме вихованню шанобливого ставлення до фундаментальних основ людського буття. Враховуючи актуальність проблеми, перспективу подальшого дослідження вбачаємо у розробці ефективних шляхів та методів використання молодіжної музичної субкультури в естетичному вихованні студентів університетів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Національна доктрина розвитку освіти у XXI столітті // Освіта України. – 2001. – №1.
2. Кабалевский Д. Б. Сила искусства / Д.Б. Кабалевский. – М.: Молодая гвардия, 1984.
3. Шостакович Г. В. Массовые музыкальные жанры XX века в системе музыкально-эстетического воспитания: Учебно-методическое пособие для учителей музыки и мировой художественной культуры и студентов педагогических вузов / Г. В. Шостакович – Брест, 2002.
4. Долгая Н.В. Виховання духовності страхокласників засобами молодіжної музичної субкультури: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07 / Долгая Наталія Володимирівна. – Херсон, 2006.
5. Кон И.С. В поисках себя. Личность и её самосознание / И.С Кон. – М.: Политиздат, 1984.

6. Васильєва Л.Л. Рок-музика як фактор розвитку культури другої половини ХХ століття: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.01 / Васильєва Лариса Леонідівна. – Київ, 2004.

Бурлака Ю.С.

**ПРОБЛЕМА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МОЛОДЕЖНОЙ МУЗЫКАЛЬНОЙ СУБКУЛЬТУРЫ
В ЭСТЕТИЧЕСКОМ ВОСПИТАНИИ СТУДЕНТОВ УНИВЕРСИТЕТОВ**

В статье рассматривается проблема использования молодежной музыкальной субкультуры в эстетическом воспитании студентов университетов. Автор настаивает на необходимости выработки адекватного отношения к музыкальной субкультуре и учета ее как важного фактора развития современного общества.

Ключевые слова: молодежная музыкальная субкультура, эстетическое воспитание студентов.

Burlaka Y.S.

**THE USE OF YOUTH MUSIC SUBCULTURES AS A PROBLEM
IN AESTHETIC EDUCATION OF STUDENTS**

The paper addresses the problem of youth music subculture's using in aesthetic education of university students. The author insist on the need to develop an adequate attitude to the musical subculture and it's recognition as a factor in the development of modern society.

Key words: youth music subculture, aesthetic education of students.

УДК 37.03

Дружененко Р.С.

**ЕТНОПЕДАГОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО СИТУАТИВНИХ ЗАВДАНЬ
У ФОРМУВАННІ УСНОГО МОВЛЕННЯ ШКОЛЯРІВ**

У статті автор робить спробу обґрунтувати етнопедагогічний підхід до ситуативних завдань, виявити доцільність та ефективність його реалізації у формуванні усного мовлення школярів; у праці наводяться приклади ситуативних завдань.

Ключові слова: ситуативні завдання, етнопедагогічний підхід.

Входження особистості в суспільне життя відбувається через активне пізнання дійсності, усіх її різноманітних сторін. Рік за роком, з самого дитинства, людина все глибше пізнає світ, потрапляючи в різні життєві ситуації. У результаті – накопичується досвід, виробляються норми поведінки, формуються окремі риси характеру і якості мовної особистості.

Проектуючи цю даність на освітню галузь, сучасна наукова думка пропагує такий засіб навчання, як ситуація (ситуативні завдання). Як зазначає більшість дослідників, ситуативні завдання на уроках наближають навчання до життя і дають можливість учням вивчати мову з інтересом, зацікавленістю та ясним розумінням того, що пропонувані навчальні ситуації можуть бути в дійсності. Отже, переважаючу роль відіграє практична мотивація навчання: школярі, вивчаючи мову, готуються до практичного життя. Свого часу ще Ф.Буслаєв зазначав, що навчання повинне бути якомога тісніше пов'язане з життєвими ситуаціями, інакше крізь граматичні терміни діти не бачать в мові ні природи, ні життя [1].

На сучасному етапі проблема ситуативного засобу навчання набула широти, різні вчені досліджують різні її аспекти: ситуативні завдання у вивченні діалогічного та монологічного мовлення (В.Мельничайко, Г.Михайловська, М. Пентилюк), критерії добору та тематика ситуативних завдань (Л.Шевцова), ситуація як основа ігрових методів навчання (О.Пометун, Л.Пироженко) тощо.